

tér 60 évvel ezelőtti kialakítása során teljesen elpusztították. Az épület legkésőbbi járósíntjei alatt É felé kisebb, keveset használt sütőkemence maradványa és elplanírozott hamuzó-gödre mutatkozott, majd ezen horizont alatt masszív planírozási rétegek következtek. Ezek változó vastagságú, agyagtégladarábos, faszenes, hamus rétegek voltak, köztük egy – talán áradás nyomán itt maradt – homokrétteg, amelyből Hadrianus(?) érem került elő. A planírozási rétegekből nagy mennyiségű kerámianyag, állatsont, illetve fém tárgy jött elő. Összetartozó kerámia töredékek kerültek elő az egymás alatt és felett mutató planírozási rétegekből, ami egyidejű planírozásra enged következtetni. A tereprendezésre utaló rétegek egy K – a Duna felé – húzó nagyobb mélyedést, vagy lejtőt töltöttek fel/ki, amely talán természetes eredetű lehetett. A mélyedést feltöltő legalsó rétegből előkerült margumi *terra sigillata* töredék alapján a tereprendezés legkésőbb a 2. század közepén indulhatott. Korábban, a mélyedés (vagy lejtő) Ny-i, szélvédett oldalába a fel- vagy betöltés kezdeti szakaszában egy rövid ideig használt kis sütőkemencét vágtak, majd ezt is felszámolva továbbtöltötték a mélyedést. Ugyanitt talán a kemencénél még korábbi – egyelőre bizonytalan rendeltetésű – íves, széles falalapszakasz és É felé egy ÉNy–DK irányú falrészlet is mutatkozott, az utóbbi esetleg egy csatornához tartozott. Az épületet Ny felől egy közel É–D irányú, a sárga altalajt is vágó, kőfalas csatorna kísérte, ennek időbeli viszonya az épülethez, ill. bármelyik periódushoz nagyon bizonytalan, mivel ezt is erősen roncsolta a lőtér építése. Pontos korabeli felmérések hiányában az sem világos továbbá, hogy ez a Nagy Tibor által jelzett, a Festőházat K felől határoló csatorna-e, vagy – ahogy a jelenlegi felmérések alapján kikövetkeztethető – egy másik, attól K-ebbre található konstrukció.

A Festőház telkétől Ny-ra fekvő területén – az egykori Ny-i lödomb alatt – 3 további szondát nyitottunk, amelyek közül a D-iben régészeti rétegek, objektumok nem mutatkoztak. Magából a dombból nagy mennyiségű freskótöredék került elő, ami igazolta azt a feltevésünket, hogy a Festőház pusztulását a lőtér és a dombok építése okozta, azaz a ház anyagát betöltötték a dombba.

É felé, körülbelül a Festőház É-i *porticus*ával egy vonalban épületfalak, talán egy padlószint-részlet és egy sütőkemence részlete mutatkozott. A maradványok a Festőházzal Ny felé szomszédos épülethez tartozhattak, Ny-i záródásuk azonban ismét kívül esett a tervezési területen, K felé pedig a lőtér tette tönkre a falakat. Az épület periodizációja nem ismert, mélyebb kutatásokra itt nem volt mód.

A Festőházzal szomszédos területeken egykor állt épületek összefüggő alaprajzait és viszonyukat a Festőházhoz sajnos nem sikerült megállapítani, de a különböző periódusokhoz köthető sütőkemencék jelenléte arra utal, hogy az épületek hátsó, gazdasági traktusainak részeit sikerült feltárni.

2011. május 25. és június 17. között régészeti megfigyelést végeztünk az ELMŰ Óbuda Alállomásának megszüntetésével és az Aquincumi Múzeum előterében lévő 10 kV-os kábelek kitermelésével kapcsolatban a Szentendrei út 135. sz. területen. A munkálatok az aquincumi polgárváros ún. Tüztöltőszékházának É-i, és az *insula* Ny-i oldalán húzó É–D-i út Ny-i oldalát (a Szentendrei út menti járdát) érintették. A feltárás során

kiderült, hogy az eddig még nem kutatott területeken a legalsó kábelek a felszíntől számított 1–1,5 m, néhol 2 m mélységben húzódnak, s ezen a szinten római kori jelenség sem a felszínen, sem metszetben nem mutatkozik. A kábelek alatti homokágy viszont már egy sötét szürkésbarna, tömött, ugyan a korábbi kábelfektetéseknek köszönhetően modern téglá- és paladarábokkal kevert, de római kori leleteket tartalmazó rétegen fekszik. Június 14-én a rétegviszonyok tisztázása érdekében egy 90×260 cm-es szondát húztunk az ún. Tüztöltőszékház VI–VII. sz. helyiségével körülbelül egyvonalban. A szondában egy kőfalazású kemencét(?) és attól K-re egy másik, köves, az eddigi ismeretek alapján nem meghatározható jelenséget dokumentáltunk. A kemence viszonya a Tüztöltőszékházzal nem ismert, 2007-ben viszont, az ELMŰ épülettel K-re folyó kábelfektetések során szintén előkerült egy kemence. A feltárából római kori kerámia, állatsont és téglatöredékek származnak, a kemencét és a vele egy szinten húzó objektumokat érintetlenül, geotextillel lefedve visszatemettük.

LÁNG ORSOLYA

41. Budapest, III. Barátpatak utca 6/a (KÖH 79969)

U, B, LT, Ró, Á

2011. szeptember 5–13. között feltárást végeztünk a 63656 hrsz.-ú telken, Szerényi Béla tulajdonos megbízásából. A területen egy mintegy 140 m²-es alapterületű családi ház építését tervezték. Már az ásás első napján több régészeti korszak emlékegyéből került elő, így a KÖH-el egyeztetve a próbafeltárást megelőző feltárásként kiterjesztettük a teljes területre. A négy-szögletes alapozási gödör K-i felében több régészeti korszak objektumai kerültek elő. Régészeti korú rétegek már közvetlenül az alig 0,2 m vastag, modern kerti rétegek alatt megjelentek. E felső réteg alatt a terület K-i részén mintegy 0,2 m vastag, kevert szürkés, paticszemcsés, kavicsos *humusz*réteget találtunk. Ez alatt 0,35 m vastag, sötétbarna humuszos réteg következett, alatta pedig 0,2 m vastag szürkésbarna, humuszos réteg húzódtott a sárga, agyagos altalaj fölött.

Újkőkori (*zselizi*) leletanyagot találtunk egy sekély, szabálytalan beásásban, de elképzelhető, hogy több kisebb cölöplyuk és beásás is ebből a korszakból származik.

Egy nagy, ovális, mély beásásból nagy mennyiségű *kora bronzkori* kerámia, valamint állatsont, agancsdarab, egy patintott kőhegy és kő csontcsiszoló eszköz került elő.

Egy nagy, ovális, részben hamus, paticsos betöltésű, kissé méhkas metszetű gödörben *korai kelta* (*LaTène B?*) leletanyagot találtunk.

A felső humuszos rétegből és egy, csak részben a szelvénybe eső gödörből *római kori* leletanyag is előkerült.

A munkaterület Ny-i részén egy több mint 3 m mély, nagyon kevert, intenzíven paticsos, humuszos betöltésű, ismeretlen funkciójú beásást találtunk, amelynek szintje közvetlenül a modern feltöltés alatt indult, amelyet azonban egy K–Ny-i irányú szondát leszámítva csak az alapozási szintig kutathattunk. Betöltése római kori és *Árpád-kori* kerámiát is tartalmazott. Az objektumnak csak egy része esett a szelvénybe.

A fentiek alapján legalább öt régészeti korszak emlékeivel számolhatunk a területen, ami a terület jó természetföldrajzi adottságaival: a Barát-patak és a Duna-part közelségével magyarázható.

LASSANYI GÁBOR

42. Budapest, III. Csúcs-hegy, Harsány lejtő (KÖH 49984)

R, B, V, LT, Ró, Á, Kö, I

2011. szeptember 6. és november 8. között végeztünk próba- és megelőző feltárásokat az ismert lelőhelyen. Az idei munkák hét telek építési helyére terjedtek ki, összesen nettó 1494,1 m²-t tártunk fel.

A 20646/28 hrsz.-ú telken nettó 192,3 m²-t tártunk fel próbafeltárás keretében, ez a kitűzött építési hely 47,6%-a. A tervezett építési hely É-i, K-i oldala mentén, valamint É–D-i középtengelyében nyitottunk egymással összefüggő kutatási felületeket. A terület K-i és D-i részén nem kerültek elő régészeti jelenségek, É-on, és főként Ny-on azonban nagyobb objektumsűrűség mutatkozott. A régészeti objektumok jelentkezési szintje a feltárt területen 144,62–143,92 mBf között alakult. Egy kiterjedt, *korai kelta* munkagödörrel, és a vele összefüggésben kialakított, több mint 2 m mély tárlóvermet, kisebb *középkori* árkokat, egy *középkori* kemencebokrot, két *késő bronzkori* gödörobjektumot (*urnamezős*), valamint egy *középső rézkori* gödört (*protoboleráz időszak*) tártunk fel. Egy további kisebb gödörobjektum kora nem volt pontosan meghatározható.

A 20646/30 hrsz.-ú telken nettó 301,4 m²-en végeztük el a megelőző feltárást. A kitűzött építési hely ÉNy-i és DNy-i oldalán vált szükségessé kisebb területbővítés az érintett régészeti objektumok teljes feltárása céljából. A telek ÉNy-i határán ezzel egyben egy recens (idei) bolygatásra is fény derült, mely régészeti objektumot is érintett. Az objektumok 144,21–143,60 mBf közötti szinten jelentkeztek, ami a jelenlegi terepfelzín-től mintegy max. 50–60, de helyenként csak 30 cm-re van. A területet a *kora vaskori* (*Hallstatt*) gödör- és lakóobjektumok jellemezték, vermek és cölöplyukak is előkerültek a korszakból, de még az itt feltárt *középkori* kemence munkagödöréből is jelentős mennyiségű vaskori kerámia került elő.

A 20646/36 hrsz.-ú telken nettó 248,3 m²-t tártunk fel. A régészeti objektumok a 142,12–143,56 mBf közötti szinten jelentkeztek. Az őskort ezen a feltárási területen egyetlen, a teljes építési helyen keresztülhúzódó kora vaskori árok képviselte, melynek kapcsolódó szakaszát már 2006-ban feltártuk az idei munkaterületől É-ra. Az objektum betöltéséből a kerámiákon és jól kiégett paticsokon túl igen nagyszámú gúla alakú agyag-nehezék került elő. A *római kori* falusias település 5 újabb, részben egymást vágó, téglalap alakú lakóobjektuma vált feltárhatóvá, tájolásuk többnyire É–D, de nem teljesen egyező, igen sűrűn helyezkednek el. A korábbi megfigyelésekhez hasonlóan a házakhoz tartozó cölöplyukak és tűzhelyek azonosítása nem volt kivihető, rendeltetésük ennek ellenére kevésbé kétséges. Az 1–2. századi leletanyagban zömében a kelta hagyományú kerámia uralkodik, kevés az import vagy helyi római áru. A telepobjektumokkal területi fedésben, de tőlük függetlenül itt is azonosíthatunk néhány, a korábban feltárt rendszerbe illesz-

kedő római szőlőültető gödört. Az *Árpád-kori* falunak szintén intenzív részletét tárhattuk fel, 2 egymásra ázott gödörházon kívül 5 önálló külső kemence került napvilágra. Korszakon belüli szuperpozíciókat, valamint többszörös kemence-megújításokat itt is megfigyeltünk. Egy részlegesen feltárt hatodik kemence korszakos besorolása bizonytalan maradt. Kemencéken és házakon kívül egy kisebb határoló árok szakaszát, valamint tárlóvermeket érintett a feltárás a középkori településből.

A 20646/47 hrsz.-ú telken nettó 396,8 m²-t kutattunk. A régészeti jelenségek jelentkezési szintje 135,98–138,22 mBf magasságon alakult. A feltárt objektumok zöme összefüggően értelmezhető, és közel egykorúnak tekinthető. A terület DK-i részét egyetlen hatalmas (8×16 m) gödörkomplexum foglalta el, mely olykor a 2 m-t is megközelítő mélységű, szabálytalan oldalú, tagolt, változatos aljú. Ezt É–ÉNy-ról egy ívelődő, sekély árok övezi, majd ettől É-ra további szabálytalan, egymást vágó, de már jóval sekélyebb gödrök laza halmaza foglalja el. Az árok betöltésébe, ill. az egyik gödörobjektum betöltésének a tetejébe utólag 1-1 kisebb kemencét alakítottak ki, a két kemence mérete és jellege eltérő, egyértelmű keltezés adó lelet viszont egyikből sem került elő. Maguk a beásások, gödörkomplexumok az igen szórványos leletanyag alapján *római koriak*, ezt az őskori és római töredékekből álló kerámiaanyag mellett néhány téglatöredék és egy *terra sigillata* töredék is megerősítette. Az objektumok betöltése igen kevert és változatos, huzamosabb használatra, de természetes betöltődésre sem utal. A mélyebb gödrök mindegyikével egy világosbarna, homokos-iszapos, hordalékszerű talajt értek el, melynek agyagtartalma a környéken tapasztalt más talajokhoz képest csekélynek tűnik. Ez a réteg minden változás nélkül a gödrök alja alatt egy m-t is meghaladó vastagságig folytatódik, minden bizonnyal egy, a jelenlegi domborzatban is érzékelhető jelentősebb mélyedést töltött ki erózió folytán. A talaj római kori kitermelésének, bányászásának célja jelenleg még kevésbé érthető, további eredményeket a felvett földminták elemzésétől remélünk.

A 20646/57 hrsz.-ú telken a javasolt próbafeltárást az építési hely eddig feltáratlan 97,7 m²-es részének teljes lehumuszolásával és áttisztításával végeztük el. Régészeti jelenség a területen nem mutatkozott, a DK-i metszetben az egyik szántásnyomból kevés patics kíséretében egy nagyobb, jellegtelen fazéktöredéket bonthattunk ki, ami egy a közelben, korábban megsemmisült régészeti objektumból származik.

A 20655/104 hrsz.-ú telken nettó 204,1 m²-t tártunk fel, a régészeti objektumok a 171,31–168,27 mBf közötti lejtős felszínen jelentkeztek. A szomszédos, 2006-ban végzett feltáráshoz hasonlóan, itt is nagyobb, enyhén szabálytalan, részben természetes erők által is formált árokszakaszokat találtunk. Két nagyobb, egymáshoz kapcsolódó szakasz csomópontja csak félig esett a feltárási területre, így is megállapítható volt, hogy egy korábbi, mélyebb ÉÉNy–DDK-i irányú árokhoz kapcsolódik egy sekélyebb, NyDNy–KÉK irányú árok. Egy harmadik, kisebb, V keresztmetszetű árkot is meghatároztunk. Leletanyag a feltárás során alig került elő, néhány szórványos állatcsont volt az árkok betöltésében, így a jelenségek kora is bizonytalan.

A 20655/108 hrsz.-ú telken összesen 53,5 m²-t tártunk fel. A régészeti jelenségeket egy nagyobb felületű tereprendezés után megbolygatták, felső 30 cm-es részüket a fedőréteggel